

Ὁ Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν
Διονυσίου Σολωμοῦ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἓνα στόμα ἀκαρτεροῦσες,
«ἔλα πάλι», νὰ σοῦ πῆ.

Ἄργειε νὰ ἴθνη ἐκείνη ἡ μέρα
κι ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τὰ ἴσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Δυστυχής! Παρηγορία
μόνη σου ἔμενε νὰ λὲς
περασμένα μεγαλεῖα
καὶ διηγῶντάς τα νὰ κλαῖς.

Καὶ ἀκαρτέρει, καὶ ἀκαρτέρει
φιλελεύθερη λαλιά,
ἕνα ἐκτύπαε τ' ἄλλο χέρι
ἀπὸ τὴν ἀπελπισιά,

κι ἔλεες: «πότε, ἄ! πότε βγάνω
τὸ κεφάλι ἀπὸ τς ἐρμιές;»
Καὶ ἀποκρίνοντο ἀπὸ πάνω
κλάψες, ἄλυσες, φωνές.

Τότε ἐσήκωνες τὸ βλέμμα
μὲς στὰ κλάϊματα θολό,
καὶ εἰς τὸ ροῦχο σου ἔσταζ' αἷμα
πλῆθος αἷμα ἑλληνικό.

Μὲ τὰ ροῦχα αἵματωμένα
ξέρω ὅτι ἔβγαινες κρυφὰ
νὰ γυρεύης εἰς τὰ ξένα
ἄλλα χέρια δυνατά.

Μοναχὴ τὸ δρόμο ἐπήρες,
ἐξανάλθες μοναχὴ·
δὲν εἶν' εὐκόλες οἱ θύρες,
ἐὰν ἡ χρεῖα τὲς κουρταλῆ.

Ἄλλος σου ἔκλαψε εἰς τὰ στήθια
ἀλλ' ἀνάσασιν καμιά·
ἄλλος σου ἔταξε βοήθεια
καὶ σὲ γέλασε φρικτά.

Ἄλλοι, οἴμέ! στὴ συμφορὰ σου·
ὅπου ἐχαίροντο πολὺ,
«σῦρε νὰ βρῆς τὰ παιδιὰ σου,
σῦρε», ἐλέγαν οἱ σκληροί.

Φεύγει ὀπίσω τὸ ποδάρι
καὶ ὀλογλήγορο πατεῖ
ἢ τὴν πέτρα ἢ τὸ χορτάρι

πού τή δόξα σου ἐνθυμεῖ.

Ταπεινότατή σου γέρνει
ἡ τρισάθλια κεφαλή,
σάν πτωχοῦ πού θυροδέρνει
κι εἶναι βάρος του ἡ ζωή.

Ναί· ἀλλά τώρα ἀντιπαλεύει
κάθε τέκνο σου μέ ὄρμη,
πού ἀκατάπαυστα γυρεύει
ἢ τή νίκη ἢ τή θανή!

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καί σάν πρῶτα ἀνδρειωμένη
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Μόλις εἶδε τήν ὄρμή σου
ὁ οὐρανός, πού γιά τ'ς ἐχθρούς
εἰς τή γῆ τή μητρική σου
ἔτρεφ' ἄνθια καί καρπούς,

ἐγαλήνευσε καί ἐχύθη
καταχθόνια μία βοή
καί τοῦ Ρήγα σου ἀπεκρίθη
πολεμόκραχτη ἢ φωνή

ὅλοι οἱ τόποι σου σ' ἐκράξαν
χαιρετώντας σε θερμά,
καί τὰ στόματα ἐφωνάξαν,
ὅσα αἰσθάνετο ἡ καρδιά.

Ἐφωνάξανε ὡς τ' ἀστέρια
τοῦ Ἰονίου καί τὰ νησιά,
καί ἐσηκώσανε τὰ χέρια,
γιά νά δείξουνε χαρά,

μ' ὄλον πού 'ναι ἀλυσωμένο
τὸ καθένα τεχνικά
καί εἰς τὸ μέτωπο γραμμένο
ἔχει: ψεύτρα Ἐλευθεριά.

Γκαρδιακὰ χαροποιήθη

καὶ τοῦ Βάσιγκτον ἡ γῆ
καὶ τὰ σίδηρα ἐνθυμήθη
ποῦ τὴν ἔδεναν κι αὐτή.

Ἀπ' τὸν πύργο του φωνάζει,
σὰ νὰ λέη «σὲ χαιρετῶ»,
καὶ τὴ χήτη του τινάζει
τὸ Λεοντάρι τὸ Ἴσπανό.

Ἐλαφιάσθη τῆς Ἀγγλίας
τὸ θηρίο καὶ σέρνει εὐθύς
κατὰ τ' ἄκρα τῆς Ρουσίας
τὰ μουγκρίσματα τ' ὀργῆς.

Εἰς τὸ κίνημά του δείχνει
πῶς τὰ μέλη εἶν' δυνατὰ
καὶ στοῦ Αἰγαίου τὸ κῦμα ρίχνει
μία σπιθόβολη ματιά.

Σὲ ξανοίγει ἀπὸ τὰ νέφη
καὶ τὸ μάτι τοῦ Ἄετοῦ,
ποῦ φτερὰ καὶ νύχια θρέφει
μὲ τὰ σπλάχνα τοῦ Ἰταλοῦ·

καὶ σ' ἐσὲ καταγειρμένος,
γιατὶ πάντα σὲ μισεῖ,
ἔκρωζ', ἔκρωζε ὁ σκασμένος,
νὰ σὲ βλάψη, ἂν ἤμπορῆ.

Ἄλλο ἐσὺ δὲν συλλογιέσαι
πάρεξ ποῦ θὰ πρωτοπᾶς
δὲν μιλεῖς καὶ δὲν κουνιέσαι
στὲς βρισίες ὅπου ἀγρικᾶς·

σὰν τὸ βράχον ὅπου ἀφήνει
κάθε ἀκάθαρο νερὸ
εἰς τὰ πόδια του νὰ χύνη
εὐκολόσβηστον ἀφρό,

ὅπου ἀφήνει ἀνεμοζάλη
καὶ χαλάζι καὶ βροχὴ
νὰ τοῦ δέρονουν τὴ μεγάλη,
τὴν αἰώνια κορυφή.

Δυστυχία του, ὦ δυστυχία του,
ὅποιανού θέλει βρεθῆ
στό μαχαῖρι σου ἀποκάτου
καί σ' ἐκεῖνο ἀντισταθῆ.

Τὸ θηρίο, π' ἀνανογιέται
πῶς τοῦ λείπουν τὰ μικρά,
περιορίζεται, πετιέται,
αἷμα ἀνθρώπινο διψᾷ.

Τρέχει, τρέχει ὅλα τὰ δάση,
τὰ λαγκάδια, τὰ βουνά,
καὶ ὅπου φθάση, ὅπου περάση
φρίκη, θάνατος, ἐρμιά·

ἐρμιά, θάνατος καὶ φρίκη,
ὅπου ἐπέρασες κι ἐσύ·
ξίφος ἔξω ἀπὸ τὴν θήκη
πλέον ἀνδρείαν σοῦ προξενεῖ.

Ἴδου ἐμπρός σου ὁ τοῖχος στέκει
τῆς ἀθλίας Τριπολιτσᾶς·
τώρα τρόμου ἀστροπελέκι
νὰ τῆς ρίψης πιθυμᾶς.

Μεγαλόψυχο τὸ μάτι
δείχνει πάντα ὅπως νικεῖ,
καὶ ἄς εἶναι ἄρματα γεμάτη
καὶ πολέμιαν χλαλοή.

Σοῦ προβαίνουνε καὶ τρίζουν,
γιὰ νὰ ἰδῆς πῶς εἶν' πολλὰ
δὲν ἀκοῦς πὺ φοβερίζουν
ἄνδρες μύριοι καὶ παιδιὰ;

Λίγα μάτια, λίγα στόματα
θὰ σᾶς μείνουνε ἀνοιχτά,
γιὰ νὰ κλαύσετε τὰ σώματα,
πὺ θὲ ναῦρη ἢ συμφορά.

Κατεβαίνουνε, καὶ ἀνάφτει
τοῦ πολέμου ἀναλαμπή·

τὸ τουφέκι ἀνάβει, ἀστράφτει,
λάμπει, κόφτει τὸ σπαθί.

Γιατί ἡ μάχη ἐστάθη ὀλίγη;
λίγα τὰ αἵματα γιατί;
τὸν ἐχθρὸ θωρῶ νὰ φύγη
καὶ στὸ κάστρο ν' ἀνεβῆ.

Μέτρα! εἶν' ἄπειροι οἱ φευγάτοι,
ὅπου φεύγοντας δειλιοῦν
τὰ λαβώματα στὴν πλάτη
δέχοντ', ὥστε ν' ἀνεβοῦν.

Ἐκεῖ μέσα ἀκαρτερεῖτε
τὴν ἀφεύγατη φθορά·
νά, σᾶς φθάνει ἀποκριθῆτε
στῆς νυκτὸς τῆ σκοτεινιά.

Ἀποκρίνονται, καὶ ἡ μάχη
ἔτσι ἀρχίζει, ὅπου μακριὰ
ἀπὸ ράχη ἐκεῖ σὲ ράχη
ἀντιβούιζε φοβερά.

Ἀκούω κούφια τὰ τουφέκια,
ἀκούω σμίξιμο σπαθιῶν,
ἀκούω ξύλα, ἀκούω πελέκια,
ἀκούω τρίζιμο δοντιῶν.

Ἄ! τί νύκτα ἦταν ἐκεῖνη
ποῦ τὴν τρέμει ὁ λογισμός;
Ἄλλος ὕπνος δὲν ἐγίνη
πάρεξ θάνατου πικρός.

Τῆς σκηνῆς ἡ ὥρα, ὁ τόπος,
οἱ κραυγές, ἡ ταραχή,
ὁ σκληρόψυχος ὁ τρόπος
τοῦ πολέμου, καὶ οἱ καπνοί,

καὶ οἱ βροντές, καὶ τὸ σκοτάδι,
ὅπου ἀντίσκοφτε ἡ φωτιά,
ἐπαράσταιναν τὸν ἄδη
ποῦ καρτέρειε τὰ σκυλιά·

τ' ἀκαρτέρειε. Ἐφαίνοντ' ἴσκιοι
ἀναρίθμητοι γυμνοί,
κόρες, γέροντες, νεανίσκοι,
βρέφη ἀκόμη εἰς τὸ βυζί.

Ὅλη μαύρη μυρμηγκιάζει,
μαύρη ἢ ἐντάφια συντροφιά,
σὰν τὸ ροῦχο ὅπου σκεπάζει
τὰ κρεββάτια τὰ στερνά.

Τόσοι, τόσοι ἀνταμωμένοι
ἐπετιοῦντο ἀπὸ τῆ γῆ,
ὅσοι εἶν' ἄδικα σφαγμένοι
ἀπὸ τούρκικην ὀργή.

Τόσα πέφτουνε τὰ θερισμένα
ἀστάχια εἰς τοὺς ἀγρούς·
σχεδὸν ὅλα ἐκεῖα τὰ μέρη
ἐσκεπάζοντο ἀπ' αὐτούς.

Θαμποφέγγει κανέν' ἄστρο,
καὶ ἀναδεύοντο μαζί,
ἀναβαίνοντας τὸ κάστρο
μὲ νεκρώσιμη σιωπή.

Ἔτσι χάμου εἰς τὴν πεδιάδα,
μὲς στὸ δάσος τὸ πυκνό,
ὅταν στέλνη μίαν ἀχνάδα
μισοφέγγαρο χλωμό,

ἐὰν οἱ ἄνεμοι μὲς στ' ἄδεια
τὰ κλαδιὰ μουγκοφυσοῦν,
σειοῦνται, σειοῦνται τὰ μαυράδια,
ὅπου οἱ κλῶνοι ἀντικτυποῦν.

Μὲ τὰ μάτια τοὺς γυρεύουν
ὅπου εἶν' αἵματα πηχτά,
καὶ μὲς στ' αἵματα χορεύουν
μὲ βρουχίσματα βραχνά,

καὶ χορεύοντας μανίζουν
εἰς τοὺς Ἑλληνας κοντά,
καὶ τὰ στήθια τους ἐγγίζουν

μὲ τὰ χέρια τὰ ψυχρά.

Ἐκεῖο τὸ ἔγγισμα πηγαίνει
βαθιὰ μὲς στὰ σωθικά,
ὄθεν ὄλη ἡ λύπη βγαίνει,
καὶ ἄκρα αἰσθάνονται ἀσπλαχνιά.

Τότε αὐξαίνει τοῦ πολέμου
ὁ χορὸς τρομακτικά,
σὰν τὸ σκόρπισμα τοῦ ἀνέμου
στοῦ πελάου τὴ μοναξιά.

Κτυποῦν ὅλοι ἀπάνου κάτου·
κάθε κτύπημα πὸν ἐβγῆ
εἶναι κτύπημα θανάτου,
χωρὶς νὰ δευτερωθῆ.

Κάθε σῶμα ἰδρώνει, ρέει
λὲς καὶ ἐκεῖθεν ἡ ψυχὴ
ἀπ' τὸ μῖσος πὸν τὴν καίει
πολεμάει νὰ πεταχθῆ.

Τῆς καρδίας κτυπίες βροντᾶνε
μὲς στὰ στήθια τους ἀργά,
καὶ τὰ χέρια ὅπου χουμᾶνε
περισσότερο εἶν' γοργά.

Οὐρανὸς γι' αὐτοὺς δὲν εἶναι,
οὐδὲ πέλαο, οὐδὲ γῆ·
γι' αὐτοὺς ὅλους τὸ πᾶν εἶναι
μαζωμένο ἀντάμα ἐκεῖ.

Τόση ἡ μάνητα καὶ ἡ ζάλη,
πὸν στοχάζεσαι, μὴ πῶς
ἀπὸ μία μεριά καὶ ἀπ' ἄλλη
δὲν μείνη ἕνας ζωντανός.

Κοίτα χέρια ἀπελπισμένα
πῶς θερίζουνε ζωές!
Χάμου πέφτουνε κομμένα
χέρια, πόδια, κεφαλές,

καὶ παλάσκες καὶ σπαθία

μὲ ὀλοσκόρπιστα μυαλά,
καὶ μὲ ὀλόσχιστα κρανία
σωθικὰ λαχταριστά.

Προσοχὴ καμία δὲν κάνει
κανείς, ὄχι, εἰς τὴ σφαγὴ
πᾶνε πάντα ἐμπρός. ὦ! φθάνει,
φθάνει ἕως πότε οἱ σκοτωμοί;

Ποῖος ἀφήνει ἐκεῖ τὸν τόπο,
πάρεξ ὅταν ξαπλωθῆ;
Δὲν αἰσθάνονται τὸν κόπο
καὶ λὲς κι εἶναι εἰς τὴν ἀρχή.

Ὀλιγόστευαν οἱ σκύλοι,
καὶ «Ἄλλά» ἐφώναζαν, «Ἄλλά»
καὶ τῶν χριστιανῶν τὰ χεῖλη
«φωτιά» ἐφώναζαν, «φωτιά».

Λεονταρόψυχα ἐκτυπιοῦντο,
πάντα ἐφώναζαν «φωτιά»,
καὶ οἱ μιανοὶ κατασκορπιοῦντο,
πάντα σκούζοντας «Ἄλλά».

Παντοῦ φόβος καὶ τρομάρα
καὶ φωνὲς καὶ στεναγμοί·
παντοῦ κλάψα, παντοῦ ἀντάρα,
καὶ παντοῦ ξεψυχισμοί.

Ἦταν τόσοι! πλέον τὸ βόλι
εἰς τ' αὐτιά δὲν τοὺς λαλεῖ.
Ὅλοι χάμου ἐκείτοντ' ὄλοι
εἰς τὴν τέταρτην αὐγή.

Σὰν ποτάμι τὸ αἶμα ἐγίνη
καὶ κυλάει στὴ λαγκαδιά,
καὶ τὸ ἀθῶο χόρτο πίνει
αἶμα ἀντὶς γιὰ τὴ δροσιά.

Τῆς αὐγῆς δροσάτο ἀέρι,
δὲν φυσᾶς τώρα ἐσὺ πλιὸ
στῶν ψευδόπιστων τὸ ἀστέρι
φύσα, φύσα εἰς τὸ Σταυρό.

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Τῆς Κορίνθου ἰδοὺ καὶ οἱ κάμποι
δὲν λάμπ' ἥλιος μοναχὰ
εἰς τοὺς πλάτανους, δὲν λάμπει
εἰς τ' ἀμπέλια, εἰς τὰ νερά·

εἰς τὸν ἥσυχον αἰθέρα
τώρα ἀθῶα δὲν ἀντηχεῖ
τὰ λαλήματα ἢ φλογέρα,
τὰ βελάσματα τὸ ἀρνί·

τρέχουν ἄρματα χιλιάδες
σὰν τὸ κύμα εἰς τὸ γιαλὸ
ἀλλ' οἱ ἀνδρεῖοι παλικάραδες
δὲν ψηφοῦν τὸν ἀριθμό.

ὦ τρακόσιοι! σηκωθῆτε
καὶ ξανάθρετε σ' ἐμᾶς·
τὰ παιδιὰ σας θέλ' ἰδῆτε
πόσο μοιάζουνε μ' ἐσᾶς.

Ὅλοι ἐκεῖνοι τὰ φοβοῦνται,
καὶ μὲ πάτημα τυφλὸ
εἰς τὴν Κόρινθο ἀποκλειοῦνται
κι ὅλοι χάνονται ἀπ' ἐδῶ.

Στέλνει ὁ ἄγγελος τοῦ ὀλέθρου
πεῖναν καὶ θανατικὸ
ποὺ σὲ σχῆμα ἑνὸς σκελέθρου
περπατοῦν ἀντάμα οἱ δύο·

καὶ πεσμένα εἰς τὰ χορτάρια
ἀπεθαίνανε παντοῦ
τὰ θλιμμένα ἀπομεινάκια
τῆς φυγῆς καὶ τοῦ χαμοῦ.

Καὶ ἐσὺ ἀθάνατη, ἐσὺ θεία,
ποὺ ὅ,τι θέλεις ἠμπορεῖς,

εἰς τὸν κάμπο, Ἐλευθερία,
ματωμένη περπατεῖς.

Στὴ σκιά χεροπιασμένες,
στὴ σκιά βλέπω κι ἐγὼ
κρηνοδάκτυλες παρθένες,
ὅπου κάνουνε χορό·

στὸ χορὸ γλυκογυρίζουν
ώραία μάτια ἐρωτικά,
καὶ εἰς τὴν αὔρα κυματίζουν
μαῦρα, ὀλόχρυσά μαλλιά.

Ἡ ψυχὴ μου ἀναγαλλιάζει
πὼς ὁ κόρφος καθεμιᾶς
γλυκοβύζαστο ἐτοιμάζει
γάλα ἀνδρείας καὶ ἐλευθεριᾶς.

Μὲς στὰ χόρτα, τὰ λουλούδια,
τὸ ποτήρι δὲν βαστῶ·
φιλελεύθερα τραγούδια
σὰν τὸν Πίνδαρο ἐκφωνῶ.

Ἀπ' τὰ κόκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Πηγες εἰς τὸ Μεσολόγγι
τὴν ἡμέρα τοῦ Χριστοῦ,
μέρα πού ἀνθισαν οἱ λόγγοι
γιὰ τὸ τέκνο τοῦ Θεοῦ.

Σοῦλθε ἐμπρὸς λαμποκοπώντας
ἢ Θρησκεία μ' ἓνα σταυρὸ
καὶ τὸ δάκτυλο κινώντας
ὅπου αἰνεῖ τὸν οὐρανό,

«σ' αὐτό», ἐφώναξε, «τὸ χῶμα
στάσου ὀλόρθη, Ἐλευθεριά»·
καὶ φιλώντας σου τὸ στόμα
μπαίνει μὲς στὴν ἐκκλησιά.

Εἰς τὴν τράπεζα σιμώνει,
καὶ τὸ σύγνεφο τὸ ἀχνὸν
γύρω γύρω τῆς πυκνώνει
ποῦ σκορπάει τὸ θυμιατό.

Ἀγρικαίει τὴν ψαλμωδία
ὅπου ἐδίδαξεν αὐτή·
βλέπει τὴ φωταγωγία
στοὺς ἀγίους ἐμπρὸς χυτή.

Ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ ποῦ πλησιάζουν
μὲ πολλὴ ποδοβολή,
κι ἄρματ', ἄρματα ταράζουν;
Ἐπετάχτηκες Ἐσὺ.

Ἄ! τὸ φῶς, ποῦ σὲ στολίζει
σὰν ἡλίου φεγγοβολή
καὶ μακρόθεν σπινθηρίζει,
δὲν εἶναι, ὄχι, ἀπὸ τῆ γῆ·

λάμπιν ἔχει ὅλη φλογώδη
χεῖλος, μέτωπο, ὀφθαλμός·
φῶς τὸ χέρι, φῶς τὸ πόδι,
κι ὅλα γύρω σου εἶναι φῶς.

Τὸ σπαθί σου ἀντισηκώνεις,
τρία πατήματα πατᾶς,
σὰν τὸν πύργο μεγαλώνεις,
καὶ εἰς τὸ τέταρτο κτυπᾶς·

μὲ φωνὴ ποῦ καταπεῖθει
προχωρώντας ὁμιλεῖς·
«Σήμερ', ἄπιστοι, ἐγεννήθη,
ναί, τοῦ κόσμου ὁ Λυτρωτής».

Αὐτὸς λέγει... «Ἀφοκρασθῆτε
Ἐγὼ εἶμ' Ἄλφα, Ωμέγα ἐγώ·
πέστε, ποῦ θ' ἀποκρυφθῆτε
ἐσεῖς ὅλοι, ἂν ὀργισθῶ;

»Φλόγα ἀκοίμητην σᾶς βρέχω,
ποῦ μ' αὐτὴν ἂν συγκριθῆ
κείνη ἢ κάτω ὅπου σᾶς ἔχω

σάν δροσιὰ θέλει βρεθῆ.

»Κατατρώγει, ὡσάν τῆ σχίζα,
τόπους ἄμετρα ὑψηλούς,
χῶρες, ὄρη ἀπὸ τῆ ρίζα,
ζῶα καὶ δένδρα καὶ θνητούς,

»καὶ τὸ πᾶν τὸ κατακαίει,
καὶ δὲν σώζεται πνοή,
πάρεξ τοῦ ἀνέμου πὺν πνέει
μὲς στὴ στάχτη τῆ λεπτή».

Κάποιος ἤθελε ἐρωτήσει:
τοῦ θυμοῦ του εἶσαι ἀδελφή;
Ποῖος εἶν' ἄξιος νὰ νικήσῃ
ἢ μ' ἐσὲ νὰ μετρηθῆ;

Ἡ γῆ αἰσθάνεται τὴν τόση
τοῦ χεριοῦ σου ἀνδραγαθιά,
πὺν ὅλην θέλει θανατώσῃ
τῆ μισόχριστη σπορά.

Τὴν αἰσθάνονται, καὶ ἀφρίζουν
τὰ νερά, καὶ τ' ἀγρικῶ
δυνατὰ νὰ μουρμουρίζουν
σάν νὰ ρυάζετο θηριό.

Κακορίζικοι, πὺν πᾶτε
τοῦ Ἀχελῷου μὲς στὴ ροή,
καὶ πιδέξια πολεμᾶτε
ἀπὸ τὴν καταδρομὴ

ν' ἀποφύγετε! τὸ κῦμα
ἔγινε ὄλο φουσκωτό·
ἐκεῖ εὐρήκατε τὸ μνημα
πρὶν νὰ εὐρῆτε ἀφανισμό.

Βλασφημάει, σκούζει, μουγκρίζει
κάθε λάρυγγας ἐχθροῦ,
καὶ τὸ ρεῦμα γαργαρίζει
τὲς βλασφήμιες τοῦ θυμοῦ.

Σφαλερὰ τετραποδίζουν

πλήθος ἄλογα, καὶ ὀρθὰ
τρομασμένα χλιμιτρίζουν
καὶ πατοῦν εἰς τὰ κορμιά.

Ποῖος στὸν σύντροφον ἀπλώνει
χέρι, ὡσὰν νὰ βοηθηθῇ·
ποῖος τῆ σάρκα του δαγκώνει,
ὅσο ὅπου νὰ νεκρωθῇ·

κεφαλές ἀπελπισμένες
μὲ τὰ μάτια πεταχτά,
κατὰ τ' ἄστρα σηκωμένες
γιά τὴν ὕστερη φορὰ.

Σβηέται -αὐξαίνοντας ἡ πρώτη
τοῦ Ἀχελῷου νεροσυρμῆ-
τὸ χλιμίτρισμα, καὶ οἱ κρότοι
καὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ γογγυσμοί.

Ἔτσι ν' ἄκουα νὰ βουίξη
τὸν βαθὺν Ὠκεανό,
καὶ στὸ κύμα του νὰ πνίξη
κάθε σπέρμα Ἀγαρηνό·

Καὶ ἐκεῖ ποῦναι ἡ Ἁγία Σοφία,
μὲς στοὺς λόφους τοὺς ἑπτὰ,
ὅλα τ' ἄψυχα κορμιά,
βραχοσύντριφτα, γυμνά,

σωριασμένα νὰ τὰ σπρώξη
ἢ κατάρα τοῦ Θεοῦ,
κι ἀπ' ἐκεῖ νὰ τὰ μαζώξη
ὁ ἀδελφός τοῦ Φεγγαριοῦ.

Κάθε πέτρα μνημα ἄς γένη,
καὶ ἡ Θρησκεία κι ἡ Ἐλευθεριὰ
μ' ἀργοπάτημα ἄς πηγαίνει
μεταξύ τους, καὶ ἄς μετροῦ.

Ἐνα λείψανο ἀνεβαίνει
τεντωτό, πιστομητό,
κι ἄλλο ξάφνου κατεβαίνει
καὶ δὲν φαίνεται καὶ πλιό.

Καὶ χειρότερα ἀγριεύει
καὶ φουσκώνει ὁ ποταμός·
πάντα πάντα περισσεύει
πολυφλοίσβισμα καὶ ἀφρός.

Ἄ! γιατί δὲν ἔχω τώρα
τὴ φωνὴ τοῦ Μωσῆ;
Μεγαλόφωνα, τὴν ὥρα
ὅπου ἐσβηροῦντο οἱ μισητοί,

τὸν Θεὸν εὐχαριστοῦσε
στοῦ πελάου τὴ λύσσα ἐμπρός,
καὶ τὰ λόγια ἠχολογοῦσε
ἀναρίθμητος λαός·

ἀκλουθάει τὴν ἀρμονία
ἢ ἀδελφὴ τοῦ Ααρών,
ἢ προφήτισσα Μαρία,
μ' ἓνα τύμπανο τερπνόν,

καὶ πηδοῦν ὅλες οἱ κόρες
μὲ τς ἀγκάλες ἀνοικτές,
τραγουδώντας, ἀνθοφόρες,
μὲ τὰ τύμπανα κι ἐκειές.

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη,
ποῦ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Εἰς αὐτήν, εἶν' ἔξακουσμένο,
δὲν νικιέσαι ἐσὺ ποτέ·
ὅμως, ὄχι, δὲν εἶν' ἔξένο
καὶ τὸ πέλαγο γιὰ σέ.

Τὸ στοιχεῖον αὐτὸ ξαπλώνει
κύματ' ἄπειρα εἰς τὴ γῆ,
μὲ τὰ ὅποια τὴν περιζώνει
κι εἶναι εἰκόνα σου λαμπρή.

Μὲ βρυχίσματα σαλεύει,
ποὺ τρομάζει ἢ ἀκοή

κάθε ξύλο κινδυνεύει
καὶ λιμῶνα ἀναζητεῖ.

Φαίνεται ἔπειτα ἡ γαλήνη
καὶ τὸ λάμψιμο τοῦ ἡλιοῦ,
καὶ τὰ χρώματα ἀναδίνει
τοῦ γλαυκότετου οὐρανοῦ.

Δὲν νικίεσαι, εἶν' ἑξακουσμένο,
στὴν ξηρὰν ἐσὺ ποτὲ
ὅμως, ὄχι, δὲν εἶν' ἑξένο
καὶ τὸ πέλαγο γιὰ σέ.

Περνοῦν ἄπειρα τὰ ξάρτια,
καὶ σὰν λόγγος στριμωχτὰ
τὰ τρεχούμενα κατάρτια,
τὰ ὀλοφούσκωτα πανιά.

Σὺ τὲς δύνამές σου σπρώχνεις,
καὶ ἀγκαλὰ δὲν εἶν' πολλές,
πολεμώντας, ἄλλα διώχνεις,
ἄλλα παίρνεις, ἄλλα καὶς

μὲ ἐπιθύμια νὰ τηράζης
δυὸ μεγάλα σὲ θωρῶ,
καὶ θανάσιμον τινάζεις
ἐναντίον τους κεραυνό.

Πιάνει, αὐξαίνει, κοκκινίζει
καὶ σηκώνει μία βροντή,
καὶ τὸ πέλαο χρωματίζει
μὲ αἱματόχροη βαφή.

Πνίγοντ' ὅλοι οἱ πολεμάρχοι
καὶ δὲν μνέσκει ἓνα κορμί·
χάρου, σκιά τοῦ Πατριάρχη,
ποῦ σ' ἐπέταξεν ἐκεῖ.

Ἐκρυφόσμιγαν οἱ φίλοι
μὲ τ' ἑχθρούς τους τὴ Λαμπρή,
καὶ τοὺς ἔτρεμαν τὰ χεῖλη
δίνοντάς τα εἰς τὸ φιλί.

Κειές τες δάφνες πού ἔσκορπίστε
τώρα πλέον δὲν τες πατεῖ,
καὶ τὸ χέρι ὅπου ἐφιλήστε
πλέον, ἄ! πλέον δὲν εὐλογεῖ.

Ὅλοι κλαῦστε· ἀποθαμένος
ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησιᾶς·
κλαῦστε, κλαῦστε κρεμασμένος
ὡσὰν νᾶτανε φονιάς.

Ἔχει ὀλάνοιχτο τὸ στόμα
π' ὦρες πρῶτα εἶχε γευθεῖ
τ' Ἅγιον Αἷμα, τ' Ἅγιον Σῶμα·
λὲς πὼς θὲ νὰ ξαναβγῆ

ἢ κατάρα πού εἶχε ἀφήσει
λίγο πρὶν νὰ ἀδικηθῆ
εἰς ὅποιον δὲν πολεμήση
καὶ ἠμπορεῖ νὰ πολεμῆ.

Τὴν ἀκούω, βροντάει, δὲν παύει
εἰς τὸ πέλαγο, εἰς τὴ γῆ,
καὶ μουγκρίζοντας ἀνάβει
τὴν αἰώνιαν ἀστραπή.

Ἡ καρδιά συχνοσπαράζει...
Πλὴν τί βλέπω; Σοβαρά·
νὰ σωπάσω μὲ προστάζει
μὲ τὸ δάκτυλο ἢ θεά.

Κοιτάει γύρω εἰς τὴν Εὐρώπη
τρεῖς φορὲς μ' ἀνησυχιά·
προσηλώνεται κατόπι
στὴν Ἑλλάδα, καὶ ἀρχινᾷ:

«Παλληκάρια μου! οἱ πολέμοι
γιὰ σᾶς ὅλοι εἶναι χαρά,
καὶ τὸ γόνα σας δὲν τρέμει
στοὺς κινδύνους ἐμπροστά.

»Ἀπ' ἐσᾶς ἀπομακραίνει
κάθε δύναμη ἐχθρική·
ἀλλὰ ἀνίκητη μιὰ μένει

πού τες δάφνες σᾶς μαδεῖ.

»Μία, πού ὅταν ὡσᾶν λύκοι
ξαναρχόστενε ζεστοί,
κουρασμένοι ἀπό τή νίκη,
ἄχ! τὸν νοῦν σᾶς τυραννεῖ.

»Ἡ Διχόνοια, πού βαστάει
ἓνα σκῆπτρο ἢ δολερὴ
καθενὸς χαμογελάει,
πάρ' το, λέγοντας, κι ἐσύ.

»Κεῖο τὸ σκῆπτρο πού σᾶς δείχνει,
ἔχει ἀλήθεια ὠραῖα θωριά·
μὴν τὸ πιᾶστε, γιατί ρίχνει
εἰςὲ δάκρυα θλιβερά.

»Ἀπὸ στόμα ὅπου φθονάει,
παλικάρια, ἄς μὴν ἔρωθῃ,
πῶς τὸ χέρι σας κτυπάει
τοῦ ἀδελφοῦ τὴν κεφαλή.

»Μὴν εἰποῦν στὸ στοχασμό τους
τὰ ξένα ἔθνη ἀληθινά:
«Ἐὰν μισοῦνται ἀνάμεσά τους,
δὲν τοὺς πρέπει ἐλευθεριά».

»Τέτοια ἀφήστενε φροντίδα·
ὅλο τὸ αἷμα ὅπου χυθῆ
γιὰ θρησκεία καὶ γιὰ πατρίδα,
ὅμοιαν ἔχει τὴν τιμῆ.

»Στὸ αἷμα αὐτό, πού δὲν πονεῖτε,
γιὰ πατρίδα, γιὰ θρησκεία,
σᾶς ὀρκίζω, ἀγκαλιασθῆτε
σὺν ἀδέλφια γκαρδιακά.

»Πόσον λείπει, στοχασθῆτε,
πόσο ἀκόμη νὰ παρθῆ
πάντα ἢ νίκη, ἂν ἐνωθῆτε,
πάντα ἐσᾶς θ' ἀκολουθῆ.

»Ὡ ἀκουσμένοι εἰς τὴν ἀνδρεία!...

Καταστήστε ἕνα σταυρὸ
καὶ φωνάξετε μὲ μία:
Βασιλεῖς, κοιτάξτ' ἐδῶ.

»Τὸ σημεῖον ποῦ προσκυνᾶτε
εἶναι τοῦτο, καὶ γι' αὐτὸ
ματωμένους μᾶς κοιτᾶτε
στὸν ἀγῶνα τὸ σκληρό.

»Ἀκατάπαυστα τὸ βρίζουν
τὰ σκυλιὰ καὶ τὸ πατοῦν
καὶ τὰ τέκνα του ἀφανίζουν
καὶ τὴν πίστη ἀναγελοῦν.

»Ἐξ αἰτίας του ἐσπάρθη, ἐχάθη
αἷμα ἀθῶο χριστιανικό,
ποῦ φωνάζει ἀπὸ τὰ βάθη
τῆς νυκτός: «Νὰ ἴκδικηθῶ».

»Δὲν ἀκοῦτε ἐσεῖς εἰκόνες
τοῦ Θεοῦ, τέτοια φωνή;
Τώρα ἐπέρασαν αἰῶνες
καὶ δὲν ἔπαυσε στιγμή.

»Δὲν ἀκοῦτε; εἰς κάθε μέρος
σὰν τοῦ Ἄβελ καταβοᾶ·
δὲν εἶν' φύσημα τοῦ ἀέρος
ποῦ σφυρίζει εἰς τὰ μαλλιά.

»Τί θὰ κάμετε; θ' ἀφήσετε
νὰ ἀποκτήσωμεν ἐμεῖς
Λευθεριὰν, ἢ θὰ τὴν λῦστε
ἐξ αἰτίας Πολιτικῆς;

»Τοῦτο ἀνίσως μελετᾶτε,
ἰδοῦ, ἐμπρός σας τὸν Σταυρό·
Βασιλεῖς! ἐλάτε, ἐλάτε,
καὶ κτυπήσετε κι ἐδῶ».